

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Dansk litteratur:

- Rudolf Broby-Johansen: *ODALISK – SKØNHED. TIL ASTA NIELSEN* (1922)
- Tom Kristensen: *Landet Atlantis. Et Symbol* (1921)

Norsk litteratur (bokmål):

- Gunvor Hofmo: *Det er ingen hverdag mer* (1946)

Svensk litteratur:

- Edith Södergran: *Vierge Moderne* (1916) + dansk oversættelse
- Pär Lagerqvist: *Ångest, ångest är min arvedel* (1916) + dansk oversættelse

Tysk litteratur:

- Georg Heym: *Der Krieg I* (1912) + dansk oversættelse

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

ODALISK – SKØNHED. TIL ASTA NIELSEN:

Rudolf Broby-Johansen (1900-1987)

Fra digtsamlingen *BLOD* (1922)

STORBY I MÅNENAT

I HUSES SLUGTER SIDDER MÆND MED
BLODIGE HJÆRNER

BØJET OVER BØRNS LIG
PAR SLYNGER SIG AFSINDIGT SAMMEN
(BLOD RANKER SVEDIGE LAGNER) BLINDE KVINDER TASTER TØMTE
BRYSTER/GOLDT SKØD

I DØDE GADER
SKRASLER BLINDE KARRER
SOM SMUDSIGE SKRIG
SKURK SKJULER HALVNØGENT
KVINDELIG I KLOAK
SKØGE VANDRER HVILELØS
ØJNE TIGRER BAG LIGSORT SLØR
LÆBER BLØDER (FLYDENDE UDOVER
PEST-SVAMPEDE SKULDRE)

JEG/SELVMORDER KASTER MIG UD
FRA STILLADS

TÅRN STYRTER SIG OVER GADE
HUSRÆKKE ILER SOM JAGET I RÆDSEL
PLADS LIGGER STIVNET
BY BLIR FATTIGT FURET ANSIGT
GRØNLAGT BRÆNDER ØJENHULER
BLIND

PÅ HIMLEN HARPER SYVSTJERNE

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Landet Atlantis. Et Symbol

Tom Kristensen (1893-1974)

Fra digtsamlingen *Nat i Berlin 1921* (1921)

1. Verden er blevet chaotisk på ny.
På ny intonéres med heftige Klange.
Bort, Sycophanter! Og bort, Parasitter!
Og bort I, som knælende hylder de *mange*!
Og Kandis-Tenoren forstummer ---
Hør Agitatorens Sange!
2. Hæs er hans Mæle. Med sprængende rødt
ses Læberne flamme bag skægsorte Flige.
Hør, hvor han brøler om Landet Atlantis,
om Ungdom, om Kraft og om aldrig at vige,
at først gennem Landet Atlantis
når vi til Skønhedens Rige
3. Skøn som en sønderskudt Banegård er
vor Ungdom, vor Kraft, vore vilde Idéer,
skøn som Revolverens isgrønne Stjerne,
der fødes i Nuet med smeldende Véer
på Ruden i Revolutionens
skingrende Glasklangers-Caféer.
4. Rødt er Kupéernes flunsede Plys,
som vajer i Vimpler på Vildskabens Farter.
Postbudets Frakker er gode som Faner.
Lakajers Kavajer er tunge Standarter,

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

der åbner sig blodigt i Vinden.

Held vore Fane-Bastarder

5. Kampen skal vindes med rustent Gevær,
Gardinstænger, Daggertter, Brosten i Blokke.
Sejren skal fejres med grelle Fanfarer
på Blikgrammofoner og Mælkemands Klokke,
og Messingtrompeter skal høres
suppende kalde og lokke.

6. Landet Atlantis, vi længes imod,
har blanke Geværpyramider på Gaden.
Bålene blafrer for Gydens Soldater,
som hungrige læner sig op ad Facaden
og af Hermetik-Dåser hugger
slugvorne til sig af Maden.

7. Gaderne gaber, og Blæst hujer hvast
og danner sig Nøglehuls-Fløjter og hviner
dødningeagtigt de Benpibe-Valse,
der danses ved Fester i Huses Ruiner,
mens Vinduers smadrede Ruder
kranie-ironiske griner.

8. Bålene kaster uroligt et Skær
af Brand og af Blod imod Huse og Skure.
Blikdåser blinker med Lågene krænget,
Avisstumper læbes af Blæsten mod Mure.
En Kniv bliver hvæsset mod Sporvogns-

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Skinnernes stålblanke Fure.

9. Sådan er Længselens Land, Atlantis,
hvor alle harmoniske Fordomme svigter,
Farverne sprænges, og Formerne sprænges,
og Skønheden skabes af grelle Konflikter.
I Chaos jeg løfter min Bøsse
Mod Skønhedens Stjerne og sigter

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Det er ingen hverdag mer

Gunvor Hofmo (1921-1995)

Fra digtsamlingen *Jeg vil hjem til menneskene* (1946)

1. Gud, hvis du ennå ser:
det er ingen hverdag mer.
2. Det er bare stumme skrik,
det er bare sorte lik
3. som henger i røde trær!
Hør hvor stille det er.
4. Vi vender oss for å gå hjem
Men alltid møter vi dem.
5. Alt vi fornemmer en dag
Er de dreptes åndedrag!
6. Om vi i glemsel går:
det er asken deres vi trår.
7. Gud, hvis du ennå ser:
Det er ingen hverdag mer.

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Vierge Moderne

Edith Södergran (1892-1923)

Fra digtsamlingen *Dikter* (1916)

Jag är ingen kvinna. Jag är ett neutrum.
Jag är ett barn, en page och ett djärvt beslut,
jag är en skrattande strimma av en scharlakanssol...
Jag är ett nät för alla glupska fiskar,
jag är en skål för alla kvinnors ära,
jag är ett steg mot slumpen och fördärvet,
jag är ett språng i friheten och självet...
Jag är blodets viskning i mannens öra,
jag är en själens frossa, köttets längtan och förvägran,
jag är en ingångsskylt till nya paradiset.
Jag är en flamma, sökande och käck,
jag är ett vatten, djupt men dristigt upp till knäna,
jag är eld och vatten i ärligt sammanhang på fria villkor...

Moderne jomfru

Jeg er ingen kvinde. Jeg er et neutrum/intetkøn.
Jeg er et barn, en page/piccolo og en rask beslutning,
jeg er en leende stribe skarlagenssol...
Jeg er et net for alle glubske fisk
jeg er en skål for alle kvinders ære,
jeg er et skridt mod tilfældigheden og fordærvet,
jeg er et spring i friheden og selvet...
Jeg er blodets hvisken i mandens re
jeg er sjælens overflod, kødets længsel og fornægtelse,
jeg er et indgangsskilt til det nye paradiset.
Jeg er en flamme, søgende og kæk,

Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

jeg er et hav, dybt men vover kun at gå til knæene,
jeg er ild og vand i ærlig forbindelse på frie vilkår...

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Ångest, ångest är min arvedel

Pär Lagerkvist

Fra digtsamlingen *Ångest* (1916)

1. Ångest, Ångest är min arvedel,
min strupes sår,
mitt hjärtas skri i världen.
Nu styvnar löddrig sky
i nattens grova hand,
nu stiga skogarna
och stela höjder
så kargt mot himmelens
förkrympta valv.
Hur hårt är allt,
hur stelnat, svart och stilla!
2. Jag famlar kring i detta dunkla rum,
jag känner klippans vassa kant mot mina fingrar.
jag river mina uppåtsträckta händer
till blods mot molnens frusna trasor.
3. Ack, mina naglar sliter jag från fingrarna.
mina händer river jag såriga, ömma
mot berg och mörknad skog.
mot himlens svarta järn
och mot den kalla jorden!
4. Ångest, Ångest är min arvedel,
min strupes sår,
mitt hjärtas skri i världen.

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Angst, angst er min arvelod

1. Angst, angst er min arvelod

min strubes sår
mit hjertes skrig i verden
Nu stivner skummende sky
i nattens grove hånd
nu stiger skovene
og stejler højt
så fattigt mod himlens
forkrøblede hvælving
Hvor er alt hårdt,
Hvor stivnet, mørkt og stille!

2. Jeg famler omkring i dette mørke rum

jeg mærker klippens skarpe kant mod mine fingre
jeg river mine oprakte hænder
til blods mod skyernes frosne laser

3. Ak, mine negle slider jeg af fingrene

mine hænder river jeg såret, ømme
mod bjerg og mørknet skov
mod himlens mørke jern
og mod den kolde jord

4. Angst, angst er min arvelod

min strubes sår
mit hjertes skrig i verden.

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Der Krieg I

Georg Heym (1887-1912)

1912

1. Aufgestanden ist er, welcher lange schlief,
Aufgestanden unten aus Gewölben tief.
In der Dämmerung steht er, groß und unerkant,
Und den Mond zerdrückt er in der schwarzen Hand.
2. In den Abendlärm der Städte fällt es weit,
Frost und Schatten einer fremden Dunkelheit,
Und der Märkte runder Wirbel stockt zu Eis.
Es wird still. Sie sehn sich um. Und keiner weiß.
3. In den Gassen faßt es ihre Schulter leicht.
Eine Frage. Keine Antwort. Ein Gesicht erbleicht.
In der Ferne wimmert ein Geläute dünn
Und die Bärte zittern um ihr spitzes Kinn.
4. Auf den Bergen hebt er schon zu tanzen an
Und er schreit: Ihr Krieger alle, auf und an.
Und es schallet, wenn das schwarze Haupt er schwenkt,
Drum von tausend Schädeln laute Kette hängt.
5. Einem Turm gleich tritt er aus die letzte Glut,
Wo der Tag flieht, sind die Ströme schon voll Blut.
Zahllos sind die Leichen schon im Schilf gestreckt,
Von des Todes starken Vögeln weiß bedeckt.

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

6. Über runder Mauern blauem Flammenschwall
Steht er, über schwarzer Gassen Waffenschall.
Über Toren, wo die Wächter liegen quer,
Über Brücken, die von Bergen Toter schwer.

7. In die Nacht er jagt das Feuer querfeldein
Einen roten Hund mit wilder Mäuler schrein.
Aus dem Dunkel springt der Nächte schwarze Welt,
Von Vulkanen furchtbar ist ihr Rand erhellt.

8. Und mit tausend roten Zipfelmützen weit
Sind die finstren Ebenen flackend überstreut,
Und was unten auf den Straßen wimmelt hin und her,
Fegt er in die Feuerhaufen, daß die Flamme brenne mehr.

9. Und die Flammen fressen brennend Wald um Wald,
Gelbe Fledermäuse zackig in das Laub gekrallt.
Seine Stange haut er wie ein Köhlerknecht
In die Bäume, daß das Feuer brause recht.

10. Eine große Stadt versank in gelbem Rauch,
Warf sich lautlos in des Abgrunds Bauch.
Aber riesig über glühnden Trümmern steht
Der in wilde Himmel dreimal seine Fackel dreht,

11. Über sturmzerfetzter Wolken Widerschein,
In des toten Dunkels kalten Wüstenein,
Daß er mit dem Brande weit die Nacht verdorr,
Pech und Feuer träufet unten auf Gomorrh.

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Krigen I

1. Opstået er han, hvilken lang søvn,
Opstået nedefra af de dybe hvælvinger.
I dæmningen står han, stor og ukendt,
Og månen knuser han i den sorte hånd.
2. I byernes aftenlarm rammer det bredt,
Et fremmed mørkes frost og skygger,
Og de forvredne markeder fryser til is.
Det bliver stille. De ser sig omkring. Og ingen ved.
3. I gasserne fatter det deres skulder let.
Et spørgsmål. Intet svar. Et ansigt blegner.
I det fjerne klynker en lille lyd
Og skæggene ryster om deres spidse hager.
4. På bjergene begynder han at danse
Og han skriger: Alle I krigere på ræd og række.
Og der lyder, når han svinger det sorte hoved,
Omkring tusind kranier, der hænger i en kæde.
5. Han træder ud på den sidste hede som et tårn,
Hvor dagen svinder hen, er strømmene fulde af blod.
Talløs er ligene allerede strækket ud i sivene,
Gjort hvidt af dødens stærke fugle.
6. Over de runde mures blå flammestrøm
Står han over de sorte gassers våbenklang.

ATU-workshop på SDU d. 21. september 2017
Tematikker i tysk og nordisk modernistisk digtning

Over porte, hvor vagterne ligger på tværs,
Over broer, der er tunge af bunker med lig.

7. Ind i natten jager han ilden tværs over markerne
En rød hund med vilde munde skriger.
Ud af mørket udspringer nætternes sorte verden,
Af frygtelige vulkaner er renden lyst op.

8. Og bredt af tusindvis af røde tophuer
Er de dunkle flader flakkende overstrøet,
Og hvad der vimler nede på gaden hist og her,
Fejer han ind i ildbunken, så flammerne bliver større.

9. Og flammerne æder brændende skov efter skov,
Gule flagermus er ivrigt boret ind i løvværket.
Hans stav bruger han som en kulsvierknægt
Blandt træerne, så ilden brænder rigtigt.

10. En stor by synker hen i gul røg,
Kaster sig lydløs i afgrundens favn.
Men kæmpemæssig over de glødende ruiner står
Han i den vilde himmel og drejer sin fakkell tre gange,

11. Genskin over skyer revet itu af storm,
Ind til det døde mørkes kolde kyster,
Så han med branden kan tørre natten bort,
Uheld og ild drypper nede fra Gomorra(h).